

s čimer si je Kuzmič, zares pravi duhovni pastir, srečen spominek v svojem ljudstvu postavil, katero zares od roda do roda ime njegovo časti. —

Med tim — pripoveduje Košič — poprijeli so se mladi duhovni izobraževanja slovenskega jezika, hočejo pravilen jezik napraviti, in pišejo o različnih predmetih različne spise, in se med seboj tudi v domačem jeziku pogovarjajo. Tak ima Mihael Barla, evangeljski duhoven v kameni Alžbeti (kövágó Eorsi) v Salanski županiji, v rokopisu slovensko slovnico. Mi na to našim bratom, ki so z nami ene osode, s srčno radostjo kličemo: „Bog pomози k našej slozi!“

Želeli bi mi, da bi se naši zadanavski bratje pridružili k Slovencem ali pa k Hrvatom, katerih duhovna središča: Ljubljana, Celovec in Zagreb ogrevala bi s svojimi žarki mrzle doline duhov Rabe in Mure in zbudili duh zadanavskih Slovanov!

O čarovnih zeliščih. *)

(Spisal I. Tušek.)

(Dalje.)

III. Prišli smo zdaj do rastlin, prav za prav srečonosnih, ktere samo imeti je že dovolj, da doseže človek tako ali enako srečo.

Spoznali smo se že z najimenitnisima srečnima rastlinama starega in srednjega veka, s praprotnjo in z Adamovo glavo. Preostaja nam še pregled nekterih družih rastlin te vrste, ki so sledeče:

Bršljan (*Hedera helix*, *Epheu*) veljá posebno med slovenskim ljudstvom kot čudotvorna rastlina. Bršljanov venec, na vel'konočno nedeljo v vodo namočen in na glavo položen, stori, da je človek celo leto zdrav in vesel. Ako dé mlada žena bršljanovo listje prvo noč svojega zakona pod zglavje, da ga mož ne zapazi, ostane dolgo mlada in mož vedno zdrav. Zato opletajo z bršljanom tudi hišo, v kateri se obhaja svatovščina. Kdor pije na veliko noč pred solnčnim vzhodom bistro vrečno vodo iz bršljanovega bokala, ta ostane zdrav in močan celo leto.

Veliki koren (*Inula Helenium*, *Alant*) ima moč, da privabi dekletu, ki ga vrže v zakurjeno peč, zaželenega ljubčka.

*) Popravek. Na strani 84 v 3. redku od zgoraj naj se bere: Na ta vremenska zelišča itd. namesto: Na ta slovenska zelišča itd.

Sporiš (*Verbena officinalis*, Eisenkraut), neznatno zelišče, ki raste pogostoma kraj cest, po vaséh in po obdelanih mestih, veljá še zdaj pri nekterih narodih kot zdravilna in čarovna rastlina, posebno pa pri Perzijanih, Arabcih in Indijanih. Kristjanska vraža jej pripisuje posebno moč le, če je bila izkopana na veliki petek ali na sv. Petra in Pavla dan s srebrnim ali zlatim dletcem. „Verben hilft dich sehr, dass dir die frauen werden hold, doch brauch kein eisen, grabs mit goldt.“

Mrežasti česen (*Allium Victorialis*, Allermanns harnisch) meček ali deveto srajčico (*Gladiolus communis*) in zlati klobuk (*Lilium Martagon*, Türkenbund) itd. so imeli na mesto prave adamove glave za močno obrambo zoper orožje, nesreče, uroke, hude duhove in strahove. Mazači so njih korenine ravno tako obrezavali, oblačili in drago prodajali, kakor Adamovo glavo. Vodo, v kateri se je kuhala deveta srajčica, dajale so slovenske dekleta nekđaj fantom piti, da bi se va-nje zaljubili.

Ceptec (*Platanthera bifolia*, Stendelwurz), med kukovice spada-joče, pogostoma rastočo rastlino so slovenske dekleta nekđaj zlo čislale. Pravile so, da znajo ž njim narediti fantom, da morajo vedno za njimi cepetati.

Zélena (*Apium graveolens*, Selerie) je še zdaj pri Grkih srečonosna rastlina in obešajo jo s čebulo in česnom vred v hiše pod strop in nad vežena vrata.

Špajka (*Valeriana officinalis*) prinese srečo in naredí človeka hrabrega. Dobila je svojo moč od todí, ker je rasla s praprotjo in z drugimi čarovnimi rastlinami vred pod Kristusovim križem.

Bela lilija (*Lilium candidum*) naredí, da imajo človeka ženske rade. Nabirati se pa mora, kedar stoji mesec z danico v biku ali v tehtnici. Lilijin sok in odolin (*Antirrhinum*) storijo, da človek vedno mlad ostane.

Cvet belega plučnika ali lokvanja (česki: lekno, *Nymphaea alba*), ki raste po ribnikih, je posebno močen čarovni pripomoček, ako je molil posebne molitve, ko ga je trgal. Posebno ga pa čislajo Slovenci. O binkoštih se dekleta ž njim kinčajo, in ktera o Janževem, kedar se kres kuri, ima lokvanj na glavi, omoží se, gotovo še tisto leto in rodi same lepe otroke. Tudi Čehi in Srbi so lokvanj zlo čislali.

Slovenske gospodínje so pekle nekđaj na večer pred božičem kuc — kruh. Zđaj malo ktera še vé, katerih zelí je treba zmešati z moko. Posebno se radi jemljejo divji grah ali lot, beli lokvanj in perunični koren (*Iris*, Schwertlilie). Zató si teh rastlin po letu natrgajo in dobro hranijo. Ko kolač kuc-kruha gospodinja na loparji v peč porine, zmoli skrivno molitev, da bi vsi srečni bili, kateri jedó kuc-kruh, da bi žene imele vsikdar srečen porod, da bi krave in svinje se obredile itd. Ko je kuc-kruh spečen, položí se na tram, na božični dan ga jedó na tešče, tudi pokladajo posebne koščike živini. Tudi stari Litvani so poznali to jed, Rusi napravljajo to jed iz pšenične moke,

v katero zmešajo moke in sterdi. Hišni gospodar vrže na sveti večer žlico kucije proti stropu in če se rada tam prime, je to znamenje dobre letine." (D. Terstenjak, Glasn. IV. 17.)

Hribjo reso ali dev. Marije plajšek (*Alchemilla vulgaris*) so rabili nekdanj pri napravljanji zlata.

S pomočjo petka vtrgane vodene praproti (*Aianthum Capillus veneris*) morejo stare žene človeku priskrbeti ljubezen.

K dobri kupčiji pripomorejo:

Materna dušica (*Thymus Serpyllum*, Quendel); škrbinka (*Lapsana communis*), ako se trije njeni cvetni peceljni vsi skupej na istem mestu začenejo; trije na leve prsi pripeti cveti vodne zlatice (*Ranunculus fluvialis*) in trije cveteči latovi tratnice (*Poa pratensis*), pripeti na leve prsa pod zgornjo obleko,

Zimzelen (*Vinca minor*) mečejo slovenske dekleta v božični noči v potoke in prosijo, naj bi prišli fantje k potoku umivat se in zimzelen pobirat.

Rožmarin (*Rosmarinus officinalis*), vedno zelena rastlina, je znamenje ljubezni. Ženin in nevesta nikdar ne gresta brez njega v cerkev. Tudi mrliča škropijo z rožmarinovo vejico in mu dajejo rožmarin v roko.

Tudi lan je bil pri starih Slovencih bajevne moči. Vsaka žena, ki je imela srajco iz lanú, pripravljenega od bele žene, je lahko porodila, in fant, ki je nosil tako srajco, bil je na vojski varen vsake rane.

Pšenica. Po Pohorji na Štajarskem se med gostijsko večerjo podaja gostém s pšenico napolnjena skledica, iz katere vzamejo nekoliko zrnec ter jih pred ženina in nevesto potrosijo. Enaki običaji se nahajajo tudi sem ter tje pri drugih Slavenih.

Smreka je bila pri starih narodih znamenje rodovitnosti in rasti in tedaj v zvezi s službo boginje Venere. Nemci so pridržali še svoj „kristbaum“. Slovenci so imeli še ob času Valvazorja blizu Polhovega gradca veliko smreko, ki je imela moč, da je pomagala otrokom ali k hitri in zdravi rasti ali pa k smerti.

Detelja čveterolistna je srečonosna. Kdor jo ima, je vselej srečen v ljubezni, v igri itd. Posebno se pa čišlá, ako je vtrgana kresne noči.

Majoran (*Origanum Majorana*) vzame sebo slovenski fant, kedar gre snubit. Eno vejico vtakne za klobuk, drugo pa dá skrivoma dekli, da jo dene ljubici pod zglavje, ker „majoran srca veže“.

IV. Preostaja nam še pregled prav za prav čudodelnih rastlin, ki so bolj kakor vse druge v stanu, vrata odpirati, zaklade vzdigovati, zlato in bogastvo deliti. Sem spadajo:

Praproť, posebno pri Slovencih. Če kdo vidi denarje cvesti, mora hitro vzeti praprotnega semena in ga tam potrositi. Drugi dan bo lahko vzdignil zaklad,

Trobenčica ali marjetica (*Primula veris*, *Frauenschlössli*), ki odpre zlato goro.

Pri Nemcih je bila zelo v čislu korenina, „*Springwurz*“ imenovana. Vé se pa ne, od ktere rastline da je bila. Pravijo, da jo le žolna pozná in dobiti vé; zato so jo imenovali tudi „*Spechtwurz*“. Da se dobí, treba je zabiti v drevesu luknjo, v kateri ima žolna gnjezdo takrat, kedar ima ravno mlade. Žolna ne more k mladim, vé si pa pomagati s tem, da gre po korenino in jo drži pred klin, ki na to skoči iz luknje. Zdaj je treba tiča splašiti, da spustí korenino, ki je neobhodno potrebna tatovom in tistim, ki kopljejo zaklade. Tatovi so zamogli ž njeno pomočjo si z nog spraviti najmočnejše verige in odpirati najtrdnjeje ključavnice, samo z nogami so se morali dotikati tal.

Zató so pa imeli po vseh ječah posebne, gugalicam podobne priprave, v ktere so devali tatove, copernice itd., da bi ne mogli uiti s pomočjo te čudodelne korenine, ki bi si jo zamogli morebiti pridobiti. Še v 16. stoletju govorijo postave zoper čarovnijo o teh pripravah po ječah. — Nekteri mislijo, da je ta korenina jesenov koren (*Dictamnus*), drugi pa, da je od enega mlečka (*Euphorbia Lathyrus*).

Nemci so poznali še drugo čudodelno rastlino „*Wunderblume*“ imenovano, ki jo je dobil le, kdor je bil posebno srečen. Kdor jo je imel, temu je bil odprt pot do podzemeljskega zaklada. On ga je vzdignil, pa ako je pozabil svojo čudežnico seboj vzeti, izginil mu je zaklad in cvetlica za vedno.

Tu bi bilo še govoriti o bajevnici ali rudosledni palici, tej čudni pripravi za vzdigovanje zakladov, ako bi jo bili delali iz kake posebne rastline. Ker so pa jo narejali iz leskovih, glogovih, olševih in drugih rogovil, odtod se vidi, da se je gledalo bolj na to, kako se nareja in kako se rabi, kakor pa na to, iz kakšnega lesa da je.

Ni se sicer še popolnoma izgubila vera na rudosledno moč take palice, pa vendar bi bilo, hvalo Bogu, jih le malo, ki bi se ne posmehovali, ko bi jim jel pripovedovati, kako se taka palica pripravlja in rabi.

Do zdaj imenovane čarovne rastline so najvažnije; niso pa ne vse, na katerih čudne moči verjamejo ljudje. V preteklih časih bilo jih je pa še več, na ktere so ljudje zdaj pozabili, ker imajo večidel taka imena, da se ne more znati, ktere so to bile rastline, zato hočemo popolnoma molčati o njih.

IV.

Iz tega, kar smo doslej povedali, je razvidno, da se nobeni rastlini sami na sebi niso pripisovale čeznaravne moči, ampak le, če je bila posebno zrasena, o posebnem času utrjana itd. Te in druge okolnosti so podelile še le tem in tudi zdravilnim rastlinam zaželeno moč.

Iz tega se vidi, kako je človek prav po otročje sam sebe sleparil.

Vsaktera čarovnija se oslanja, kakor je bilo že rečeno, na misel, da vladajo v naravi nekake višje moči, da, ako se te najdejo v različnih telesih, da je potem mogoče po svoji volji z unih pomočjo upotrebti navadne naravne moči. Največa moč čarovnikova je zaklinjanje duhov.

Kakor so mislili, da ima vsaka stvar posebna znamenja, na katerih se spozna, kateri duhovi jo vladajo, tako so tudi menili, da ima vsaka rastlina svojega duha. Ti rastline vladajoči duhovi so zvezde. Quot coelo stella, tot terrae herba. Sicut quaelibet stella suum spiritum, sic quaelibet herba suam stellam habet.

Te skrite duhove izklicati v višje, božje namene (čudeži) ali v posvetne (čarovnija) je samo mogoče s pomočjo vsaki stvari vtisnjenih znamenj ali z mazili, kadili itd. Le tako se more duh oprostiti, da pride človeku v službo.

Pri zaklinjanji duhov so se govorile prazne besede, ki nič ne pomenijo in delala se jalova znamenja. Mazali so se pa čarovniki tudi s posebnimi mazili in kadili, ki niso brez vsake moči. Gotovo je, da so za to jemali omamljive stvari, ki vzrokujejo omočice, fantazmagorije vsake vrste itd.; ktera pa zelišča in ktere rastlinske snovi so jemali, to nam ni popolnoma znano; kako pa tudi, ker je vsakemu zapovedoval lastni prid in strah pred kaznijo, da je molčal o vpotrebljenih rečéh.

Glava vse čarovnije je pa klicanje hudiča, ki na povelje človeka pride, da se norčuje z božjimi rečmi, da pomaga k najnesramnišim slastim in da škoduje ljudém. Več kot pet stoletij je hudoba rogovilil med ljudmi, dokler ga niso vgnali poduki duhovnov, večje in boljše poznavanje narave in njenih moči, in pa kazni posvetnih oblasti. Morebiti, kar svet stoji, ni človek svojega bližnjega grozovitneje kaznoval, kakor so kaznovali čarovnice.

Tudi pri čaranji so se rabila posebna zelišča in posebne rastlinske snovi. Tu hočemo še te, kolikor je mogoče, pregledati in skušali bomo tudi zaslediti, koliko in kako so pripomogla k zmešnjavi pameti, ki je podloga vsaktere čarovnije.

Večidel so se rabila kadila in mazila, ki so bila narejena mnogokrat iz popolnoma nedolžnih zelišč, časih pa tudi iz taci, ki vzrokujejo radost, prazne sanje, kratko norost in tudi divjo jezo. K prvim se prištevajo: veliki koren (Inula Helenium), metlika (Artemisia vulgaris), pelin (Artemisia Absynthium), navadni rman (Achillea Millefolium), lesičnik (Lycopodium clavatum), omeljine jagode (Viscum), itd.; med poslednjimi jih je nekoliko, ki imajo posebno omamljive lastnosti, kakor: zobnik (Hyoscyamus niger), volčja češnja (Atropa Belladonna), pasja smrt (Aconitum Camarum). Za kuhanje mazil so jemali: sporiš (Verbena officinalis), govšec (Mercurialis), natrešk (Sempervivum tectorum), lesičnik, zobnik itd.

Kako so ljudje sami sebe sleparili, vidi se iz tega, ker so mislili, da te zelišča niso sicer za nič, ako se ne trgajo posebnih dni.

Čarovnija, ki se je izcimila iz vednega boja kristjanstva zoper poganstvo, dobila je v srednjem in v začetku novega veka največo svojo moč. Bolj kakor vse sežiganje čarovnic je pripomoglo k popolnoma njenemu zadušenju to, da se je bila popela na stopnjo tako visoko, da je zrušiti morala sama sebe, kakor vsaka vera na čudeže.

Če človek bere to, kar se nam je ohranilo o zaklinjanji hudiča in o čarovniških pravadah, kake mnenja so zdravniki dajali, kako so sodniki preiskovali, kako svojevoljno so sodili in kako neusmiljeno so kaznovali: tako mora pripoznati, da so k obdržanju te sramote človeštva pripomogli tisti, ki bi že po svojem stanju morali biti bolj pametni.

Marsikteri dokaz bi se dal povedati, pa dovolj naj bo samo eden:

Pet ali šest žensk so v Lindheimu strašno mučili, da bi pripoznale, da so na pokopališču res pred kratkim izkopale mladega otroka in ga skuhale. Ko ni bilo drugače, pripoznale so res, se vé da samo zato, da bi nehali jih tako strašno mučiti. Mož ene teh sirot je vendar dosegel, da so odkopali grob v pričujočnosti duhovna in več prič. Dobili so res otroka nepoškodovanega v grobu. Fanatični preiskovavec pa je rekel, da je nepokvarjeni otrok le zaslepljenje hudičovo, in da pripoznanje žensk več vredi, kakor pa to, kar kažejo oči, in da, ker so vse pripoznale, morajo se vse sežgati v čast trojednega boga, posebno pa še zato, ker je zapovedano sežigati čarovnice. In res, sežgali so jih. Horst. Zauberbibliothek. II. p. 374.

Za čaranja so se rabila povsod mazila, kadila in praški. Mazali so se ali po vsem telesu, ali pa le pod pazhama.

Kakšina so prav za prav bila ta mazila, to je skorej vsak sodnik drugače zvedel. Pravili so, da so zelena, bela, črna ali modra; da nimajo nikakoršnega duha, ali pa da smrdijo; da so strupena, ali pa ne, ali pa oboje, po tem, ali jih imá čarovnica ali pa sodnik v rokah.

Kaj več o narejanji čarovniškega mazila nam pové Busek (Actum den 29. April An. 1656). Na vprašanje, iz česa se dela čarovniško mazilo, odgovorila je čarovnica: „Aus den Hostien, welche sie und alle Hexen beim Abendmal in der Kirchen aus dem Mundt genommen, in der Hand behalten, dem Teuffel beim Hexendanz geopfert und solche nachgehends wieder von Ihme bekommen, den beiligen Wein empfangen sie in der Kirchen in gedanken auch ins Teuffels nahmen. Sie P. Beklagtin seye da bevor umb ein Kindt kommen, das habe sie auch dazu gebraucht, die Scheiden Moellerin, die Butsh, des Herrn Fraw haben die Salben helffen kochen.“

Vse to, kar so čarovnice pri sodbah izpovedale o narejanji in o porabi mazil, gotovo ni popolnoma zlagano. In če se okoliščine dobro prevdarijo, je še celo verjetno, da mazanje z mazili, narejenimi

izmed ostalega tudi iz strupenih in omamljivih rastlin, je moralo človeka tako omamiti in vpijaniti, da je res mislil, da leta po zraku, da pleše itd. Vsled te pijanosti so se mu sanjale najprijetnije in tudi najstrašnejše reči. Le škoda, da gledé tega ne moremo nič gotovega reči, ker niso sodniki skorej nikoli ukazali, da bi se jim taka mazila pokazala. Pozabili so pa vselej zapovedati, da naj se kdo v njih pričujočnosti namaže, da bi tako videli kake posledice bi imelo to mazanje. Preiskovali tudi niso, iz česa da so bila sestavljena ta mazila. Iz tega pa, kar pové J. Wierus „de praestigiis Daemonium“ Lib. III. C. 17., previdimo, da so se res jemali za ta mazila razun mnogo neškodljivih rastlin tudi vselej sokovi omamljivih zelišč. Večidel so vpotrebili: omotno ljuliko, pikasti mišjek (*Conium maculatum*), veliko trobeliko (*Cicuta virosa*), smrdljivo salato (*Lactuca virosa*), norico ali volčjo češnjo, zobnik itd. Da je pa vinska pijanost tudi mnogo prizadjala k sanjam, katerih so se ljudje pozneje bolj ali manj živo spominjali, to se ume že samo po sebi.

Zraven pa tudi ne smemo pozabiti, da je v tistem času (od leta 1689—1690 so samo v Gleichenbergu na Štajarskem 39 čarovnic pomorili) nevednost in vražna vera videla v vsaki grbasti babi čarovnico. Še vé narod kazati mesta, kjer so v največo sramoto svojega stoletja sežigali dozdevne čarovnice; brati pa ne moremo iz brezdušnih zapisnikov stok in jok in notrenji boj nesrečnic, ki slečene do edine srajce in privezane k lestvi pod vislicami so bile z vsakovrstnim trpinčenjem prisiljene, da so pripoznale styari, od katerih se jim še nikdar sanjalo ni, ali od katerih so le v brezumnosti kdaj blodile.

Iz enacega pripoznanja vseh teh sirot se dá celo soditi na to, da so jim dajali sodniki posebna uprašanja, imenovali posebne osebe in trpinčili jih toliko časa, da so odgovorile vse, kar je ravno sodnik hotel. Iz vsega se vidi brezumje, premetena neusmiljenost in krviželjnost tedajnih kaznovavnih sodnij.

Zanimivo je, da slišimo kaj več, kaj so te sirote pripoznale, da si je skoraj vse jako nedoločno.

Vse te nesrečnice pripoznajo, da je hudič prišel k njim, ko so bile na polji, ali ko so listje grabile, ali gobe nabirale. Vzrok nje-govega prihoda je bila njih žalost, skrbi, revščina itd. Žena, s katero mož grdo ravna, fje mislila si v hudiču tolažitelja, revež pa vedno pripravljenega dobrotnika. Vselej hudič žalostnega nar poprej tolaži in mu obeta vse, kar si koli poželi, prijetno življenje brez vseh skrbi itd., potem ga pa odpelje v megli.

Hudiča popisujejo, da je lep mladeneč, ali da je imeniten gospod v črni ali rjavi, baržunasti suknji, redko kdaj le, da je razcapan berač ali pa kmet. Le nektele krati je zala dekle ali mlada deklica s črnim klobukom. Mnogokrat se pokaže v podobi črnega psa ali priliznega mačka, spremeni se pa kmalo v imenitnega gospoda. Govori

vedno skoz nos, le težko razumljivo, „on noslja“, na čemur se najlože spozna.

Na ono obetanje sledijo zdaj koj njegove tirjatve, ker zastonj ne storí nič. Med temi je najprva, da se tají sveto Trojstvo in da se mu duša zapiše; če pa tega ne, saj duša kterega otroka, kar se tudi vselaj brez ovinkov privoli. Časih pa hudiču zapisani pozabijo svoje prisege in imenujejo po naključbi sveto Trojstvo, pa dobijo koj zausnico od nevidljive roke.

Navadno odpelje hudič take osebe v megli na kako razpotje, kjer se dobro jé, pije in pleše itd. Čez nekoliko ur so pa spet kje v kakem znanem kraju, od koder lahko morejo domú. Časih jih pa odpelje ali odnese na kak bližnji hrib. Do tje ali jahajo črnega konja, ki ga je hudič sabo pripeljal, ali se pa ž njim vozijo v vozu, ali pa letijo v podobi vrana ali kregulja.

Na teh višavah je vselej prav veselo. Tu se jé, pije, pleše, vse v velikem šumu. Vsaka je pravila, da je bilo pri njenem prihodu že mnogo ljudi tam, neznanih in tudi znanih. Gorjé pa tistemu, ki bi ga zdaj imenovala pred sodbo. Mnogokrat se je zgodilo, da so štiri čaravnice, in še več, trdile o isti osebi, da so jo vidile tam.

Miz je vselej več, vse lepo pogrnjene. Jedi je mnogo in dobrih; tu se jedó vsake vrste pečenke, goveje meso, klobase, ribe, raki, bobi, zelje, repa, štruklji, žganci, pečene gobe, vse v cinastih posodah (najimunitnejih onega časa). Vedno dovolj je tudi vina, ki se toči iz kake bukve ali hrasta in pije iz srebrnih čaš. Vino točijo moški, v kuhinji imajo pa opraviti samo ženske. Vse jedi so dobre, pa, kar je čudno, nasitijo ne *); ravno tako vino vpijani sicer, pa je mnogokrat vodeno, ne posebno dobro, ali pa ima še celo kak poseben okus.

Med plesom godejo godci na gosli, piščal, bas, trobente itd. Čez nekoliko ur, večkrat tudi popred, je konec pojedine. Hudič vzame zdaj vse v svoj voz in jih odpelje. Postavi jih na tla v kakem gozdu, na kakem travniku, na kakem razpotji ali mostu, in vsega je konec; ali pa se lotijo zdaj najimunitnejšega dela, narejanja toče. Nam so znani zdaj bližnji in daljni vzroki toče, takrat pa niso bili; ker pa človek hoče znati vsake prikazni vzrok, je pa rekel, ker boljšega ni vedel, da delajo točo čaravnice, kar je tudi mnogo sirot s trpinčenjem prisiljenih pripoznalo pri sodbah.

Žali bog, da najmanj dve tretjini naših priprostih ljudi še zdaj to verjame.

Za dokaz samo sledeče: Blizo mojega rojstnega kraja je pred dvema letmi kmet, viharju streljaje, odstrelil čaravnici v oblaku pečo, da je padla pred njim na tla! Trdi tudi, da je bilo od Mladega vrha

*) Navadni občutek vsacega gostovanja v sanjah.

do Lubnika nad Loko 33 čarovnic v oblacih takrat, ko je unega leta toča pobila okoli sv. Lenarta. Polovica ljudi mu trdno verjame, pametnejša polovica pa kima z glavo in pravi: Morebiti je vendar le res; saj je Bogu vse mogoče, zakaj bi mu tedaj ne bilo tudi grešne ljudi kaznovati s tim, da dopušča čarovnicam točo delati!

Pred tremi leti pomladi je okoli Radeč na Dolenskem enkrat toča bila. Po viharji pride k hišam neke tamošnje vasi popolnoma nago dekle, ki pripoveduje, da je bila sinoč pri tej in tej ženski, ki jo je potlej vzela seboj v megle; danes pa da bi bila morala tam delati točo, in ker tega ni hotela, da so jo razkačene čaravnice slekle do nazega in pahnile na zemljo. Se vé, ljudje so planili nad uno staro revo, ki je bila že poprej pri njih na sumu, da se peča s čaranjem, in o kateri je hudobna dekle bog vé zakaj tako legala. Vbili bi jo bili, da je ni rešil tamošnji predstojnik W. s tem, da jo je zapreti dal in toliko časa zaprto imel, dokler se ni razkačena kmečka kri malo potolažila.

Ako bi se bilo to dogodilo pred kacími 200 leti, imel bi človeški rod eno sežgano čaravnico več na vesti.

Pravijo pa, da se toča dela takole: V kad se nameša vode in snega. Iz tega se gnjete z rokami sodra, ki je od začetka črna, ki se pa pozneje spremeni v bele kuglice. Pri tem ima vselej mnogo opraviti blagoslovljena hostija, ki so jo te nesrečnice pri obhajilu iz ust vzele, oskrunile in prihranile, da jim zdaj spreminja kamenje v led. Tako napravljeno točo poberó potem v jerbase, mehove, predpasnike itd., da jo sejejo po zraku leté. Nazadnje se čaravnice vsedejo na kako znano polje in gredó domú. Mnogokrat se pripeti, da so potem delj časa tako bolehne, da morajo ležati v postelji.

Te čarovniške pojedine so večidel po letu med žetvijo, pa tudi druge čase, še celo pred pustom.

(Konec prihodnjič.)

Milotinke.

1. Slavec.

Ko je stvaril Bog vse živalde na zemlji, da bi bile človeku priče večne modrosti in dobrote, smele so si vsaka en dar sprositi.—Oroslan je prejel moč nad vsemi zvermi, kača strup v svojo brambo, žlahtni konj brze noge, lesica prekanjenost, orel bistro oko, pav lepo obleko itd. Slednjič priletí drobni slavček pred božji prestol: „Ne mika me ne moč ne lepota, prosim ta pa za gladek glas, da bom čutila svojega sreca v mile pesmice zlival in vsemu stvarjenju tvojo slavo oznanoval.“